

Список використаних джерел

1. Барбюс А. Вогонь / Анрі Барбюс. — К. : Молодь, 1974. — 303 с.
2. Виноградов В. В. Поэтика русской литературы. Избранные труды / В. В. Виноградов. — М. : Наука, 1976. — 511 с.
3. Гончар О. Твори: в 7 т. / Олесь Гончар. — К. : Дніпро, 1982–1987. — Т. 4. — 589 с.
4. Гуменний М. А. Барбюс, Е. Ремарк, О. Гончар: парадигма паралельних структур / Микола Гуменний // Літературний процес: методологія, імена, тенденції: зб. наук. пр. : (філол. науки). — 2015. — № 5. — К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2015. — С. 54–58.
5. Ремарк Е. М. Твори : в 2 т. / Еріх Марія Ремарк. — К. : Дніпро, 1984–1986. — Т. 1. — 573 с.

N. GUMENNIY
Odesa

THE ANTIWAR NOVELS BY HENRI BARBUSSE, E. REMARQUE, O. HONCHAR: THE SPECIFICITY OF THE SHAPE-FORMING ASPECT

The specificity of the shape-forming aspect in the antiwar novels by Henri Barbusse, E. Remarque, O. Honchar is investigated in the article and the dialectical unity of the traditions and innovations is described.

Key words: the antiwar novel, traditions, innovations, psychological implication.

Н. Ф. ГУМЕННИЙ
г. Одесса

АНТИВОЕННЫЙ РОМАН А. БАРБЮСА, Э. РЕМАРКА И О. ГОНЧАРА: СПЕЦИФИКА ФОРМООБРАЗУЮЩЕГО АСПЕКТА

В статье исследуется специфика формообразующего аспекта в антивоенных романах А. Барбюса, Э. Ремарка, О. Гончара, характеризуется диалектическое единство традиций и новаторства.

Ключевые слова: антивоенный роман, традиции, новаторство, психологический подтекст.

Стаття надійшла до редколегії 12.10.2015

УДК 821.161.2

А. І. ГУРДУЗ
м. Миколаїв
gurdai@mail.ru

МЕТАГЕРОЇНЯ РОМАНІВ ДАРИ КОРНІЙ

У пропонованій статті вперше доводиться наявність образу метагероїні в романістиці Дари Корній. Акцентована «крилатість» метагероїні письменниці, що ця риса поступово розгортається, і показані закладені в природі цієї метафоричної риси циклічність і гетерогенність. Підкреслений генетичний зв'язок ряду романів Дари Корній, зокрема, з творчістю Лесі Українки.

Ключові слова: метагероїня, метафора, інтертекстуальність, властивість, системність, циклічність, динаміка.

У зв'язку з процесом вибору українською літературою початку ХХІ ст. нового шляху розвитку, в першу чергу – в міфотворчому плані, актуалізується необхідність простеження характеру динаміки національного літературного процесу в різних його площинах, що забезпечити можуть тільки системні дослідження, особлива цінність яких стрімко зростає. Роботи про (авторського) метагероя є різновидом таких студій. Актуальна проблема ме-

тагероя, розроблення якої почалося не так давно, в українському літературознавстві заявлена (зокрема, С. Хоробом – говорячи фактично про метагероя / метагероїв новел В. Стефаніка, вчений, однак, ще не вживає цього терміна [18, 34]; питання метароману порушують М. Моклиця, Г. Сиваченко, метасюжету – Н. Ткачик), але не висвітлена, за виключенням окремої спроби в практичній площині [2].

Підвищеної уваги в окресленому контексті заслуговує «жіноча» проза як один із рушіїв сучасного українського літературно-мистецького процесу, причому в загальних рисах тип метагероя (метагероїні) в ній уже формується [детальніше див.: 4, 62]. Чіткі ознаки образу метагероїні простежуються в романістиці Дари Корній (Мирослави Замойської), і в пропонуваній статті робимо спробу вперше проаналізувати принципові характеристики цього образу в творах письменниці. Необхідним при цьому бачимо а) обґрунтувати наявність метагероїні в прозі Дари Корній і б) визначити ключові риси названого образу, особливу увагу приділивши його так званій крилатості. Означена проблема в творчості Дари Корній не висвітлювалась, хоча порушувалась нами раніше [1, 23–24] – так само, як акцентувався складний взаємозв'язок її романів – на рівнях ідейно-логічних переходів, сюжетно-мотивних рішень, образів, автоінтертекстуальності [3, 67; 1, 23–24; 5, 311–312] і вперше був запропонований системний аналіз розвитку міфопоетики її прози [зокрема, див.: 6; 3; 1; 5; 4]. Аспектно особливості стилю Дари Корній розглядають Л. Романенко, Т. Белімова, схвально відгукуються про її художнє слово Люко Дашвар, Г. Пагутяк, О. Хвостова, Т. Белімова, О. Фетісова і деякі інші.

Вдало дебютувавши в 2010 р. у «великій» прозі «Гонихмарником», Дара Корній нині є автором 8 романів, серед яких також «Тому, що ти є» 2010–2011 рр., «Зірка для тебе» 2012 р.; «Зворотний бік світла» 2012 р. і «Зворотний бік темряви» 2013 р. (дві частини циклу, «Зворотний бік сутіні» ще не виданий); «Щоденник Мавки» 2013–2014 рр., а також «Зозулята зими» 2012 р. і «Крила кольору хмар» 2014 р. Останні дві книги написані у співавторстві з Талою Владмировою (Таміла Тарасенко) – автором переважно оповідань, але домінантність ролі Дари Корній у цьому творчому тандемі очевидна [1, 23–24].

Системний аналіз романістики Дари Корній дозволяє говорити про існування в її прозі образу метагероїні – постаті, яка, переходячи з твору в твір, зберігає своє художнє надзавдання, ключові пов'язані з нею ідеї. Перед нами сильна творча молода особистість, яка стоїть над буденною суєтою, належачи їй

формально і будучи вище за неї духовно. Вольова, бунтівна, сильніша за чоловічу натура метагероїні романів письменниці еволюціонує в плані іпостасей і відбиває загальні закономірності образів героїнь «жіночої» любовної містичної прози в Україні кінця ХХ – перших десятиліть ХХІ ст. (порівняймо, наприклад, з образами Марго зі «Зла» Л. Баграт 2002 р., Сніжани із «Дзеркала єдинорога» Л. Таран 2008 р., Єви з «Мантри-омани» В. Гранецької 2011 р. і под.), що відповідає її концепції авторки [11].

Певно закорінені в український фольклор і модерністичну традицію, постать метагероїні Дари Корній має відбиток неоромантичної манери улюбленого автора письменниці – Лесі Українки [13, 14]. Частіше з походженням героїні пов'язана містична таємниця, про яку дівчині дано дізнатися згодом: так, у «Гонихмарнику» Аліна – потомствена відунка повинна повторити долю матері, впустивши в своє життя заголовного персонажа; у «Зворотному боці світла» напівмаг Мальва певний час виховується звичайними людьми – подібне виховання в звичайних умовах чекає Аделаїду в «Крилах кольору хмар», і тут героїня, як і Руслана в «Зозулятах зими», – непростя (Інша); у «Щоденнику Мавки» героїня позиціонується, зокрема, як Мавка з драмифеєрії Лесі Українки – тобто і як частина природи, недарма її обранцем стає чоловік, асоційований у творі з козаком Мамаєм – читай: Лукаш із «Лісової пісні», який вчасно переборов перепони цивілізації і зміг злитися з природою в її ритмі (не випадково духовним наставником Олексій вважає Григорія Сковороду). До слова, в «Гонихмарнику» обігрування пари «Аліна – Сашко-Кажан» як класичних «Мавки – Лукаша» (хоча міфопоетику цього твору утримує звертання авторки і до «Тіней забутих предків» М. Коцюбинського [6, 231–232]) також супроводжується своєрідним переакцентуванням порівняно з драмою-феєрією: сильна духом Аліна бореться за душу Сашка-гонихмарника (у Лесі Українки ж – Мавка, яка прагне людського, і слабший духом Лукаш). Специфічно відзначені «ангело-подібністю» в очах їх обранців героїні книг «Гонихмарник», «Тому, що ти є» і «Зірка для тебе» – відповідно Аліна [7, 228], Оксана [12, 224] і Зоряна [8, 269].

Духовна вищість аналізованого метаобразу системно підкреслюється – незвичайними снами героїні, в яких акцентується її обраність, а також польотами уві сні як переходами з одного світу в інший (Аліна в «Гонихмарнику», Птаха в «Зворотному боці світла»); її творчою обдарованістю (Аліна в «Гонихмарнику» – художник, так само Руслана в «Зозулятах зими» захоплюється фентезі-малюванням [9, 88], Магда-Мавка в «Щоденнику Мавки» – письменниця) тощо.

Але головна риса, що вирізняє метагероїню романів Дари Корній, – це її виражена «крилатість», осмислювана і як метафора окриленості її душі, почуття (в книзі «Тому, що ти є» знаходимо базове для романістики письменниці положення щодо «крилатості» людини як такої: героїня Оксана говорить шестирічному сину, що крила мають «всі, певне всі, але не всі про це пам'ятають» [12, 233], і у відповідь чує: «Ті крила отам. – Він кладе руку на груди» [12, 233]).

Уже в дебютному романі Дари Корній постать Аліни, опозиційно до її демонічного коханого, овіяна ореолом вищості («Та дівчина ніби гойдається в яскравому світлі, яке лине, здається, не тільки з вікна. Світло струменіє з дівчини. То ввижається, звичайно, але те видиво таке чарівне» [7, 224]) і в очах Сашка набуває недвозначного символізму: «...Аліна на Смотричі, мов ангел у зеленому вінку з її волосся, а за спиною крила, зіткані з південного вітру» [7, 228]. Крім того, вві сні дівчина бачить себе крилатою [7, 262–263] (порівняймо з постаттю Зоряни в «Зірці для тебе»: «За спиною дівчини сонячне проміння, і вона у ньому схожа на ангела з крильми з саява. Але то... справжня Зоряна...» [8, 269]). Образ Аліни генетично пов'язаний з постаттю Мавки з «Лісової пісні» Лесі Українки – улюбленого твору Дари Корній [13, 14] – і для змальовуваного в «Гонихмарнику» напівказкового світу Карпат (а Аліна сама ніби створює казку навколо себе [7, 227]) вельми органічний. Акцентовані Дарою Корній також доброта і душевна чистота героїні (до слова, «Лісова пісня» – назва шкільного театраль-но-літературного гуртка, в якому задіяна Оксана з книги «Тому, що ти є» [12, 57]; у цьому романі фігурує також постать поважаної вчительки, «одержи-

мої» любов'ю до Лесі Українки [12, 179], і виставу «Лісової пісні» ставить тут театр «Воскресіння» [12, 55] – його назва видається символічною в контексті системно «задіюваної» в прозі Дари Корній драми-феєрії Лесі Українки).

Фактично постать Аліни в «Гонихмарнику» – це крок до змалювання Магди-Мавки в пізнішому романі «Щоденник Мавки», причому міфопоетичні системи і «Гонихмарника», і «Щоденника Мавки» своєрідним стрижнем мають, зокрема, драму-феєрію Лесі Українки «Лісова пісня» (подібними в цьому відношенні є й «Зозулята зими»). У «Щоденнику Мавки» обранець Магди Олексій зображує її на портреті крилатою, торкається до Магди «...так трепетно, мов до святої води...» [14, 234], а сама героїня «крилато» посміхається [14, 294] (пригадуються «ніжні руки-крила» Зоряни з «Зірки для тебе» [8, 269]). Очевидно, що крила символізують тут також мрію й натхнення, які ця жінка привносить у життя героя. Як і в образі Аліни з «Гонихмарника», постать Магди поєднує в собі риси язичництва (Мавки) і християнства (ангела) – і такий символічний оксюморон посилює своєрідну вібрацію образів героїнь у цих творах. Не дарма в «Гонихмарнику» в очах Сашка Аліна – ангел, а в очах Градобура – відьма [7, 278]; у «Щоденнику Мавки» Магда – і благочестива жінка, «Єва» (для Олексія: «Жінка з мого ребра» [14, 236]), і дама-вампи для чоловіків-«чугайстрів» (після її вимушеного переродження); багатозначно тут звучить репліка Олексія при його знайомстві з героїнею: «Марія з Магди?» [14, 190].

Олексій у «Щоденнику Мавки» на прохання Магди малює картину з крилатим Мамаєм і асоціативно пов'язаний з постаттю цього козака-характерника; рух персонажа-чоловіка в метатексті Дари Корній у напрямку образу Мамає стає помітним, якщо пригадати ірраціональний образ наставника героїні Аліни з роману «Гонихмарник»: «Під дубом Дід. ... Старий сидить у позі Будди і дивиться на Аліну, ховаючи у вусах посмішку. Принаймні, так здається Аліні. Голова поголена, оселедець за вухом, довгі вуса. Зодягнений у багряну лиску куртку із золотим позументом і китицями, і в «широких, як море, шароварах». За

плечима стоїть припнута до дуба рушниця. Дід схожий, мов дві каплі води, на міфічного Мамая з картин» [7, 301] (згаданий образ Мамая й у «Крилах кольору хмар» [10, 256]). Якщо в «Гонихмарнику» характерник стає своєрідним учителем Аліни, то в «Щоденнику Мавки» Олексій для Магди – її духовне спасіння. Останнє, знову ж, символічно, адже, як «Мавка», Магда позиціонована, в першу чергу, в язичницькому контексті, а Олексій – у християнському [детальніше див.: 5, 321].

В очах Олексія руки Магди – «то крила підбитої чайки» [14, 214], і в романі «Тому, що ти є» Сашко подібно сприймає жест Оксани: «Вона через силу посміхнулася та махнула рукою. Той помах нагадав Сашкові скривджене крило підбитої чайки» [12, 135]. У «Щоденнику Мавки» героїня не раз говорить про свої (поламані) крила [наприклад, див.: 14, 267; 14, 296], і, знову ж, аналогічно розуміє психологічний стан Оксани в «Тому, що ти є» Сашко: «Що вище гілка, на якій сидить птаха, то вітер дужчий, і робити зайві рухи не годиться, бо можна впасти додола, особливо коли крила маєш підрізани» [12, 117] (до слова, у драмі Олександра Олеса «Ніч на полонині» 1941 р. на пропозицію Івана жити з Мавкою І серед людей та відповідає: «Мавка на селі! / Та я б там квіткою зів'яла, / Посіклись крила б там мої!» [15, 234–235]).

Невипадково метафорикою «крилатості» супроводжено у книзі «Тому, що ти є» (з її лейтмотивом спротиву «золотій клітці» [12, 79; 12, 93; 12, 103; 12, 114; 12, 130; 12, 167; 12, 231]) коментар зупиненого собакою стрибка-польоту Оксани з мосту в зимову річку: «Оксана... розкриває руки, ніби птаха для польоту. Та політ цей буде останнім. І не вгору, а вниз. Помах крил – і вона летить! Прискорено і несамовито швидко, тому що позаду її щось штовхає. Вона летить, але не вперед. Вона падає» [12, 20]. Пригнічена чужою волею, героїня роману вкотре порівнюється з птахом: «...Оксана врешті випурхне зі своєї золоченої клітки на волю. [...] Оксана стала для Влада небом...» [12, 79].

У концепції образу Аліни з «Гонихмарника» закладено також прикмети постаті Аделаїди в «Крилах кольору хмар» – «сірого» ангела на шляху служінню добру («І я, наче шат-

ро, розгортаю... свої крила. Свої сірі крила» [10, 237]). У системному аналізі прози Дари Корній не випадково бачиться фраза в романі 2010 р. відносно образу Аліни: «Хто сказав, що ангели мають бути білими?» [7, 228]. Загалом повторюване в «Крилах кольору хмар» положення про невизначальність кольору крил для сутності ангела [10, 273; 10, 310] розцінюємо не тільки як глибоко символічне, але й як симптоматичне в літературно-мистецькому контексті II половини ХХ – перших десятиліть ХХІ ст.

Логічно пов'язують «Крила кольору хмар» і «Зозулят зими», крім іншого, спільні для цих творів образи персонажів: про подругу-непросту Аделаїду згадує в «Зозулятах зими» енергетичний [9, 94; 9, 97; 9, 99] вампір Інна: «У попередньому місті у мене залишилася знайома. Адка... Тобто звати по паспорту її Аделаїда, хоч вона себе не любить так називати... [...] Вона – не звичайна людина і не вампір. Дівка – не проста...» [9, 248]. Коментуючи небезпечну для себе історію в минулому про те, як «...світ вирішили рятувати, ще з одною такою ж крейзанутою, ну й відгребли по повній...» [9, 243], а також про свою втечу з попереднього міста і надію «від долі втекти» [9, 243], Інна говорить про пригоди в «Крилах кольору хмар» Аделаїди і про те, як та врятувала її від смерті. Крім того, характеристика персонажа Інни в «Крилах кольору хмар» як енергетичного вампіра [10, 35], тип її мовлення – специфічно засміченого англіцизмами («дурнуватими іноземними слівцями» – в оцінці героїні «Зозулят зими» Руслани [9, 104]) – і деякі інші риси також свідчать про те, що образ Інни з «Крил кольору хмар» переходить до «Зозулят зими» (хоча й написаних раніше). Аналогічно до свого звертання до Аделаїди в «Крилах кольору хмар» «літл грей енджел» [10, 215] Інна в «Зозулятах зими» називає «божевільним ангелом» героїню Руслану («крейзі енджел» [9, 311]), дух сестри Олега в цьому творі також кличе Руслану «янголом» [9, 329], а сам Олег зауважує, що героїню «...слід час від часу осмикувати, щоб не знялася на крила та й не полетіла» [9, 311].

У такий спосіб, «Крила кольору хмар» і «Зозулят зими» можна розглядати як діалогію, в якій «Крила кольору хмар» – приквел.

Додамо, що сюжетна лінія взаємин «сірого» ангела Аделаїди і вампіра Інни не завершена: у фіналі «Зозулят зими» недвозначно вказується на зацікавленість Інни запропонованим їй телефонним номером Аделаїди [9, 363], яку та давно не бачила.

Серед маркерів авторства Дари Корній у тексті «Крил кольору хмар» [детальніше див.: 1, 23–24] також виділяється наступний момент: Аделаїда «колись запитувала себе: що таке темрява? Невже лише відсутність світла?» [10, 20]. У ранішому «Гонихмарнику» знаходимо: «...чорне – це лишень відсутність потоку світла...» [7, 14]. Тобто в романі 2014 р. наявна трансформована прогресивна самоцітація, адже фраза має продовження: «...що таке темрява? Невже лише відсутність світла? А якщо в душі? Відсутність любові?» [10, 20]. Наведений фрагмент «Крил кольору хмар» також можна трактувати як підкреслення факту, що героїня твору – одна з іпостасей «крилатої» метагероїні романів Дари Корній (тоді багатозначним стає сполучення прислівника «колись» і минулого часу дієслова «запитувала»).

Химерну візію героїні запропоновано в книзі «Тому, що ти є», де «зажурений ангел» зі «сніжними крилами» [12, 223] запитує Оксану: «Навіщо ти відрізала крила?! ... Коханню крила не заважають – пам'ятай про це» [12, 224]. Також оригінально бачиться Сергію в «Зірці для тебе» постать бабусі Ніни: «Довгі білі рукави трішки заширокої білосніжної сорочки, яка, напевно, колись була їй впору, здавалися крилами янгола» [8, 108].

Отже, «крила» метагероїні романів Дари Корній осмислюються як атрибути ангела і / або птаха. Формується образ метагероїні письменниці відповідно до принципів світової практики [16, 74], хоча як його специфічні риси можуть бути кваліфіковані певні циклічність і гетерогенність природи (адже до його ядра, крім власне образу героїні Дари Корній, входить і компонент образу персонажа митця-попередника, – в першу чергу, – Мавки з «Лісової пісні» Лесі Українки). Прикметно, що на шляху від іпостасі дівчини з незвичайною долею до дівчини (жінки)-ангела і напівмага, жінки-Мавки метагероїня Дари Корній своєрідно повертається до іпостасі людського,

чим певно «замикає» утворене в такий спосіб структурно-логічне коло. Так, у «Крилах кольору хмар» Аделаїда говорить, що, при своїй місії [10, 259], залишається людиною. Паралельно, еволюція метагероїні письменниці безумовно підтверджує дієвість в українській літературі тенденції світового мистецтва II половини ХХ – перших десятиліть ХХІ ст.: виразного симпатизування образам – традиційним утіленням сил зла з одночасною системною деміфологізацією постатей «вищої» міфології, у результаті чого спостерігається своєрідна зміна відповідних символічних полюсів. Так, Мавка як образ «нижчої» міфології поступово й послідовно «переміщується» в романах Дари Корній до типу символіки втілень «вищої» міфології («Ти крилата Мавка» [14, 98]); у результаті ж ускладнення образу ангела його постать інтерпретована далеко не однозначно (згадаймо знову акцентовану в «Крилах кольору хмар» тезу про невизначальність кольору крил для сутності ангела [10, 273; 10, 310], положення про відсутність в ангелів моралі [10, 166] та інші подібні провокативні зауваження).

Безумовно, як і в будь-якому фентезійному творі, ірраціональний елемент у книгах Дари Корній «працює», перш за все, на психологізм і є інструментом розкриття людських взаємин, міцності моральних орієнтирів персонажів і под. Як картини імпресіоністів варто дивитися з відстані, так і романи Дари Корній повніше себе розкривають за умови їх панорамного розгляду, який дозволяє зрозуміти логіку розвитку героїні (як метагероїні) письменниці. І при такому системному підході з його глобальними акцентами, можливо, дещо відступають на другий план певні недоліки стилю творів Дари Корній, еволюція якої як митця (а значить, очевидно, – і її героїні) триває. Нарешті, наявність такої, яка розвивається, героїні романів Дари Корній свідчить не тільки про художнє зростання письменниці, але й про неповне співпадіння поетики її прози з канонами масової літератури: як ми довели вище, романістику авторки, попри наявні в ній стереотипні моменти, варто прочитувати системно і наскрізь, тимчасом як для жанрового зрізу популярної літератури таке методичне простеження вважається недоцільним

[17, 9–10]. Подальше дослідження прози Дари Корній, як бачимо, доцільне й особливо продуктивне в компаративному аспекті.

Список використаних джерел

1. Гурдуз А. І. «Крила кольору хмар» Дари Корній і Тали Владмирової: проблеми традиції й новаторства в романі / А. І. Гурдуз // Літератури світу: поетика, ментальність і духовність : зб. наук. пр. ; гол. ред. С. І. Ковпик. — Кривий Ріг : ДВНЗ «Криворізь. нац. ун-т», 2015. — Вип. 6. — С. 19–28.
2. Гурдуз А. І. Метагерой романів Кнута Гамсуна: динаміка пантеїстичного світосприймання : (Образи Нагеля («Містерії», 1892), Глана («Пан», 1894) та Ісака («Соки землі», 1917)) / А. І. Гурдуз // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. — К., 2004. — № 2. — С. 54–56.
3. Гурдуз А. І. Міжкультурний діалог як проблема українського фентезі XXI століття / А. І. Гурдуз // Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В. О. Сухомлинського : зб. наук. пр. Сер. : Філологічні науки (літературознавство) / гол. ред. В. Д. Будак, гол. ред. сер. О. С. Філатова. — МНУ ім. В. О. Сухомлинського, 2014. — Вип. 4.14 (111). — С. 63–69.
4. Гурдуз А. І. Міфопоетика «жіночого» містичного любовного роману першого десятиліття XXI століття в Україні / А. І. Гурдуз // Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В. О. Сухомлинського : зб. наук. пр. Сер. : Філологічні науки (літературознавство) / гол. ред. В. Д. Будак, гол. ред. сер. О. С. Філатова. — Миколаїв : МНУ ім. В. О. Сухомлинського, 2014. — Вип. 4.13 (104). — С. 61–68.
5. Гурдуз А. Міфопоетика роману Дари Корній «Щоденник Мавки» / Андрій Гурдуз // *Studia methodologica* : зб. наук. праць пам'яті д-ра філол. наук, проф., акад. Академії вищої школи України Р. Гром'яка / Тернопіль. нац. пед. ун-т імені В. Гнатюка. — Тернопіль : Наук.-ред. відділ ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2015. — Вип. 40. — С. 318–323.
6. Гурдуз А. Роман Дари Корній «Гонимарник»: місце в мистецькому контексті з погляду традиції й новаторства / А. Гурдуз // Українознавчий альманах / ред. кол. : М. І. Обушний (відп. ред.) та ін. — К. ; Мелітополь. — 2012. — Вип. 9. — С. 229–235.
7. Корній Д. Гонимарник / Дара Корній ; передм. Любо Дашвар. — Харків : Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2010. — 336 с.
8. Корній Д. Зірка для тебе : роман / Дара Корній ; передм. О. Хвостової. — Харків : Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2013. — 304 с.
9. Корній Д. Зозулята зими : роман / Дара Корній, Тала Владмирова ; передм. Г. Пагутяк. — 2-ге вид. — Харків : Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2015. — 368 с.
10. Корній Д. Крила кольору хмар : роман / Дара Корній, Тала Владмирова ; передм. Т. Белімової. — Харків : Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2015. — 320 с.
11. Корній Д. [Про Стефані Майєр] : інтерв'ю в київ. книгарні «Є» 01.06.2012 р. [Відеозапис] / Дара Корній ; модератор М. Кідрук. — Режим доступу : <http://www.youtube.com/watch?v=8hJ-mwDp5mI&feature=relmfu>.
12. Корній Д. Тому, що ти є / Дара Корній ; передм. М. Іванцової. — Харків : Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2013. — 240 с.
13. Корній Д. «Треба розбудити нашу генетичну пам'ять» : інтерв'ю в вінницькій книгарні «Є» 16.10.2013 р. [Електронний ресурс] / Дара Корній ; вела І. Ковалишена // Світ Фентезі : електронний літ. щомісячник ; гол. ред. В. Ваколюк. — 2013. — № 3 (3). — С. 12–15. — Режим доступу : issuu.com/580709/docs/3.
14. Корній Д. Щоденник Мавки : роман / Дара Корній. — Харків : Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2014. — 304 с.
15. Олесь О. Твори : в 2 т. / Олександр Олесь. — К. : Дніпро, 1990. — Т. 2. Драматичні твори. Проза. Переклади. — 686 с.
16. Ретунських А. Д. Мета-герой: тезаурусний аналіз романов Луї-Фердинанда Селина «Путешествие на край ночи» и «Смерть в кредит» / А. Д. Ретунських // Тезаурусний аналіз мирової культури : сб. науч. тр. / под общ. ред. Вл. А. Лукова. — М. : Изд-во Моск. гуманит. ун-та, 2011. — Вып. 22. — С. 63–74.
17. Філоненко С. О. Масова література в Україні: курс / гендер / жанр / моногр. / С. О. Філоненко. — Донецьк : ЛАНДОН-XXI, 2011. — 432 с.
18. Хороб С. І. Драма в новелі: проза Василя Стефаника крізь призму драматургічних категорій // Нариси з поетики української літератури кінця XIX — першої половини XX століття / Прикарпат. ун-т ім. В. Стефаника ; Наук. тов-во ім. Т. Шевченка ; відп. ред. С. І. Хороб. — Івано-Франківськ : Плай ; Снятин : Прут Принт, 2000. — С. 26–60.

A. GURDUZ
Mykolaiv

THE METAHEROINE OF THE DARA KORNIY'S NOVELS

In this article the presence of the metaheroine image in Dara Korniy's novels is proved for the first time. Such characteristic of the writer's metaheroine as «having wings» is accented (this characteristic of the image is gradually revealed), and also cycling and spottiness in the nature of this metaphoric aspect are shown. The genetic relationship between the row Dara Korniy's novels and, in particular, the Lesya Ukrainka's creative activity is underlined.

Keywords: metaheroine, metaphor, intertextuality, characteristic, system organization, cycling, dynamics.

А. И. ГУРДУЗ

г. Николаев

МЕТАГЕРОИНЯ РОМАНОВ ДАРЫ КОРНИЙ

В предлагаемой статье впервые доказывается наличие образа метагероини в романистике Дары Корний. Акцентирована постепенно раскрывающаяся «крылатость» метагероини писательницы, и показаны заложенные в природе этой метафорической черты цикличность и гетерогенность. Подчёркнута генетическая связь ряда романов Дары Корний с творчеством Леси Украинки.

Ключевые слова: метагероиня, метафора, интертекстуальность, свойство, системность, цикличность, динамика.

Стаття надійшла до редколегії 15.09.2015

УДК 821.161.2

А. В. ДЕМЧЕНКО

м. Херсон

alladama@ukr.net

МЕТАМОРФОЗИ МІФОЛОГЕМИ ДЗЕРКАЛА У РОМАНІ НАТАЛКИ ТА ОЛЕКСАНДРА ШЕВЧЕНКІВ «БРАНЦІ МОРОКУ»

У статті проаналізовано варіативність міфологеми дзеркала у романі-хоррорі Н. і О. Шевченків «Бранці мороку», показано специфіку відтворення двосвіту, розщеплення особистості героїв, що вступили в поєдинок з інфернальним двійником, наділеним демонічною силою.

Ключові слова: міфологема, дзеркало, двійник, двосвіт.

Дзеркало – категорія сучасного літературознавства, мистецтвознавства, культурології, фольклористики. Феномен дзеркала активно використовувався і трансформувалася в різні епохи, адаптуючись до вимог часу та вподобань різних поколінь. Міфологема дзеркала, здобувши одне з чільних місць у сучасній культурі та літературі, відзначається поліваріантністю художньої реалізації «під час розгляду проблем самосвідомості, як засіб самоідентифікації свого «я-буття» (М. М. Бахтін, Ю. М. Лотман, Р. Р. Шпет, Ю. І. Левін, Жак Лакан) [6]. Монографія Абрама Вулса «Літературні дзеркала» присвячена вивченню художнього образу дзеркала у творах різноманітних видів мистецтв. Окремі аспекти символіки дзеркала і дзеркального відображення в міфології і фольклорі народів світу розглянуті в роботах Олександра Афанасьєва, Олексія Лосєва, Володимира Проппа, Джеймса Фрезера та інших.

Мета пропонованої статті – розкрити сакральну семантику і визначити варіативність міфологеми дзеркала в романі Наталки і Олександра Шевченків «Бранці мороку».

У міфологіях багатьох народів роль дзеркала виконувала будь-яка поверхня, здатна відображати дійсність (наприклад, вода, розтоплений віск тощо). Розглядаючи міфологеми дзеркала, варто звернути увагу на питання двійництва і задзеркалля. Крім того, розповсюдженою є думка про «пам'ять» дзеркала, котре зберігає інформацію про своїх колишніх господарів; тому треба бути обережним зі старовинними дзеркалами, а також – із тріснутим або розбитим люстром.

Отже, міфологема дзеркала безпосередньо пов'язана також з іншим світом, котрий існує за / (в) дзеркалом, улаштований протилежним чином і підкоряється власним законам. Тому люстро, «перевертаючи» реальність, по суті, сприймається як вихід у потойбічний світ, куди можна проникнути тільки уві сні, за допомогою уяви, медитації. Відштовхуючись від суперечливої суті дзеркала, яке і відображає, і викривлює дійсність, можемо розглядати його двоїстість: це дзеркало-предмет (побутовий предмет) і одночасно предмет містичний, що подає картину світу ілюзорну, а не абсолютну, як, на перший